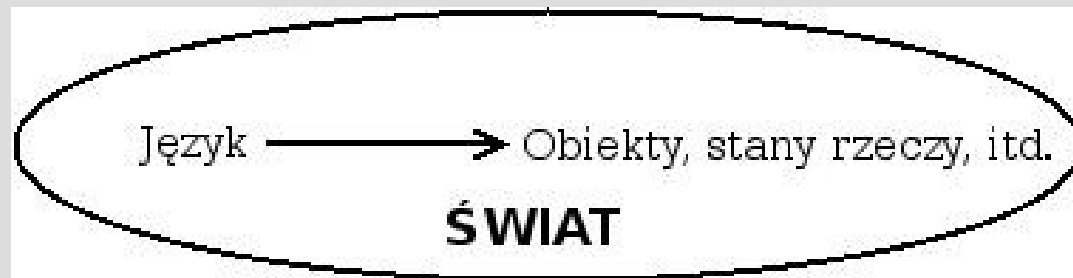

Jezyk i świat

wyrażenia *lingwistyczne* odnoszą się do rzeczy w świecie (Abbott)

By określić, czy zdanie jest prawdziwe czy fałszywe dwie rzeczy są niezbędne: (1) trzeba wiedzieć co zdanie znaczy oraz (2) trzeba je zestawić z sytuacją w świecie rzeczywistym (Bach)

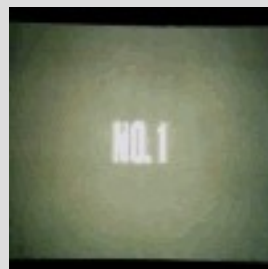
Frege: język jest niezależny od jego użytkowników – ludzi:

A teraz coś z zupełnie innej beczki:

Frege:

referencja (odniesienie):

sens: roślina o charakterystycznej budowie nadziemnej: z powierzchni wyrasta zdrewniały pień, na pewnej wysokości otoczony koroną...

skojarzenia osobiste: coś z czego w dzieciństwie spadłem, ścinane przez drwala:

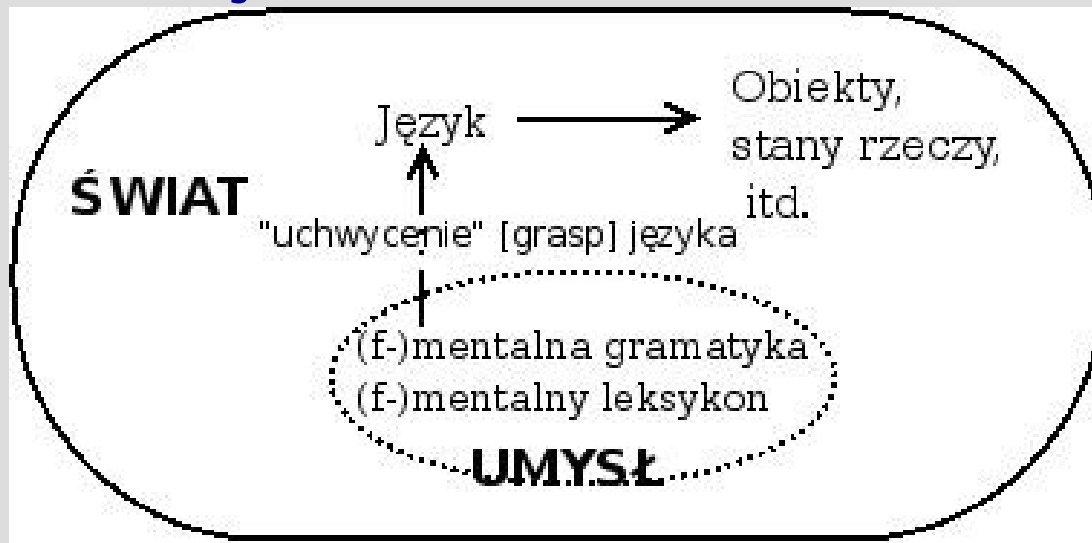
Język i świat

Jak pogodzić realistyczny pogląd na język z podejściem mentalistycznym?

Katz: wyrzucić mentalizm z gramatyki

generatywnej pozostawiając formalną maszynę

Frege: ludzie używają języka dzięki temu, że go “wychwytyją” - metafora umysłu wchodzącego w kontakt z czymś w świecie

Język i świat

Lingwistyka generatywna to badania nad tym, “co jest w umyśle, gdy chwytą język”

Wątpliwości:

- które części języka to efekt charakterystyki obiektu abstrakcyjnego (języka)?
- jak umysł chwytą obiekt abstrakcyjny?
- czy NSL tkwił w dziedzinie abstrakcyjnej i czekał na wychwycenie?

Stanowiska Katza i Dennetta

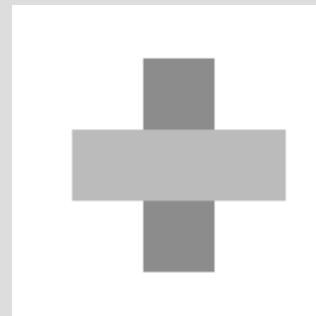
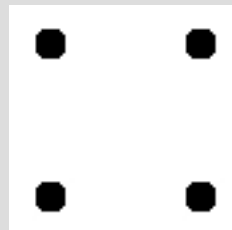
Macnamara, Lakoff: *Co pozwala ludziom radzić sobie z logicznymi pojęciami; co wiedzie ich do przekonania, iż są one prawdziwe niezależnie od ludzkiego umysłu?*

O “obiekciech”

Podejście zdroworozsądkowe: intuicyjna charakterystyka obiektów i stanów rzeczy

Ale mówi się również (m.in.) o:

- postaciach fikcyjnych i mitycznych
- obiektach geograficznych
- obiektach wirtualnych
- jednostkach społecznych
- obiektach wychwytywanych słuchem
- innych: najlepszy z możliwych światów, zbiór możliwych światów

Psychologizacja świata

Podejście zdroworozsądkowe:

- tajemnicze powiązanie umysłu ze światem: na poziomie języka lub na poziomie pojęć
- podejrzane pojęcie “obiektów w świecie”

Na potrzeby teorii referencji wepchnąć świat do umysłu wraz z językiem

Realistyczna koncepcja referencji:

Fraza P języka L wypowiedziana w kontekście C odnosi się do jednostki E w świecie

Konceptualistyczna koncepcja referencji:

Mówiący językiem L uznaje frazę P wypowiedzianą w kontekście C za odnoszącą się do jednostki E w świecie skonceptualizowanym przez S

Prosty akt referencji

Hej, spójrz na TO!

to – bez zawartości deskryptywnej, semantyka referencyjna

siatkówka -> wizja niskiego i średniego poziomu -> percept

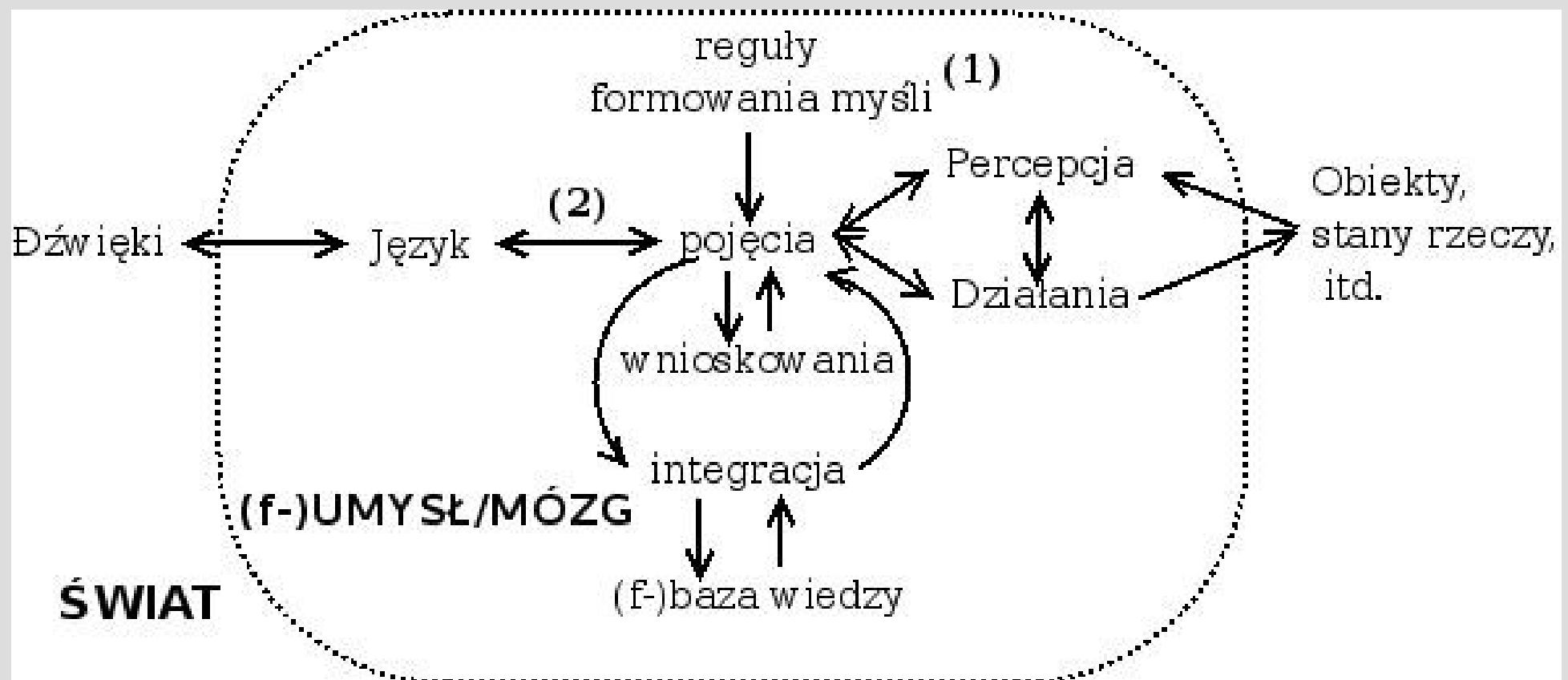
Percept – struktura kognitywna o charakterze pozajęzykowym

Świat fenomenalny to “rzeczywistość” tworzona przez system percepcyjny w odpowiedzi na to, co jest na zewnątrz

Percept: formalna struktura realizowana neuronowo

Poczucie, iż doświadczamy obiektów na zewnątrz, nie zaś perceptów efektem naszej budowy

Odniesienie i spełnianie

Odniesienie i spełnianie

Hej, spójrz na TO!

Sem. **realistyczna**: spełnianie to relacja między wyrażeniem językowym a obiektem w świecie

Sem. **konceptualistyczna**: spełnianie to relacja między wyrażeniem językowym a obiektem w świecie skonceptualizowanym przez użytkownika języka

Rozmawiałem wczoraj z Danielem Dennettem

- domniemany referent obecny w bazie wiedzy
- brak referenta w bazie wiedzy
- domniemany referent pozostaje w konflikcie z bazą wiedzy
- domniemany referent zawiera cechy konfliktujące ze sobą

Referencja zdań

formalna semantyka: referentem zdania jest jego wartość logiczna (Frege)

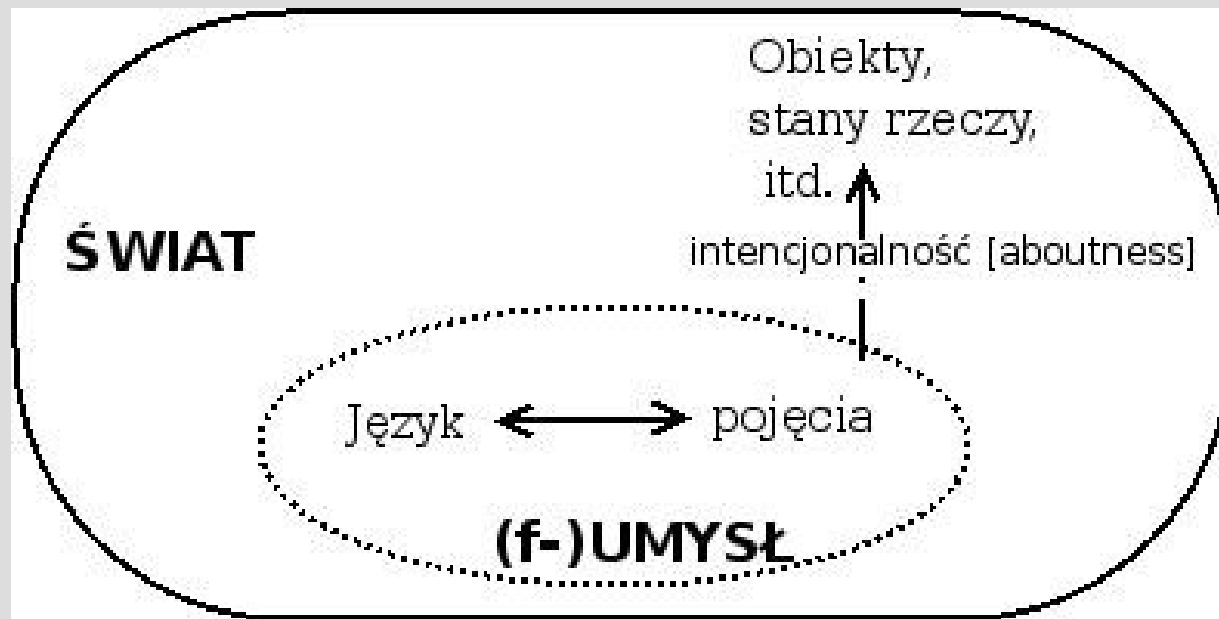
alternatywa: referencją zdania jest sytuacja (stan rzeczy)

Jana zdziwiło to, że Wisła przegrała.

- Baza wiedzy obejmuje zdarzenie iż Wisła przegrała
- To, że Wisła przegrała nie znajduje się w bazie wiedzy
- Baza wiedzy zawiera coś pozostającego w konflikcie z tym, że Wisła przegrała
- Opisowe cechy domniemanego zdarzenia pozostają w konflikcie

Intencjonalność

- cecha stanów umysłowych: odnoszą się do czegoś lub coś przedstawiają (Brentano)
- Czy wyjaśnia jak pojęcia wiążą się ze światem?

Intencjonalność

- Searle: intencjonalność pierwotna (“wsobna”) i pochodna:
 - odczuwam pragnienie, ponieważ cały dzień nie piłem
 - mój trawnik odczuwa pragnienie
 - *j'ai soif* znaczy: odczuwam pragnienie

Znaczenie językowe jest realną formą intencjonalności (pochodnej)

- Fodor: wyrażenia *mentalese* charakteryzują się intencjonalnością; wyrażenia języka naturalnego nabierają intencjonalności wtórnie

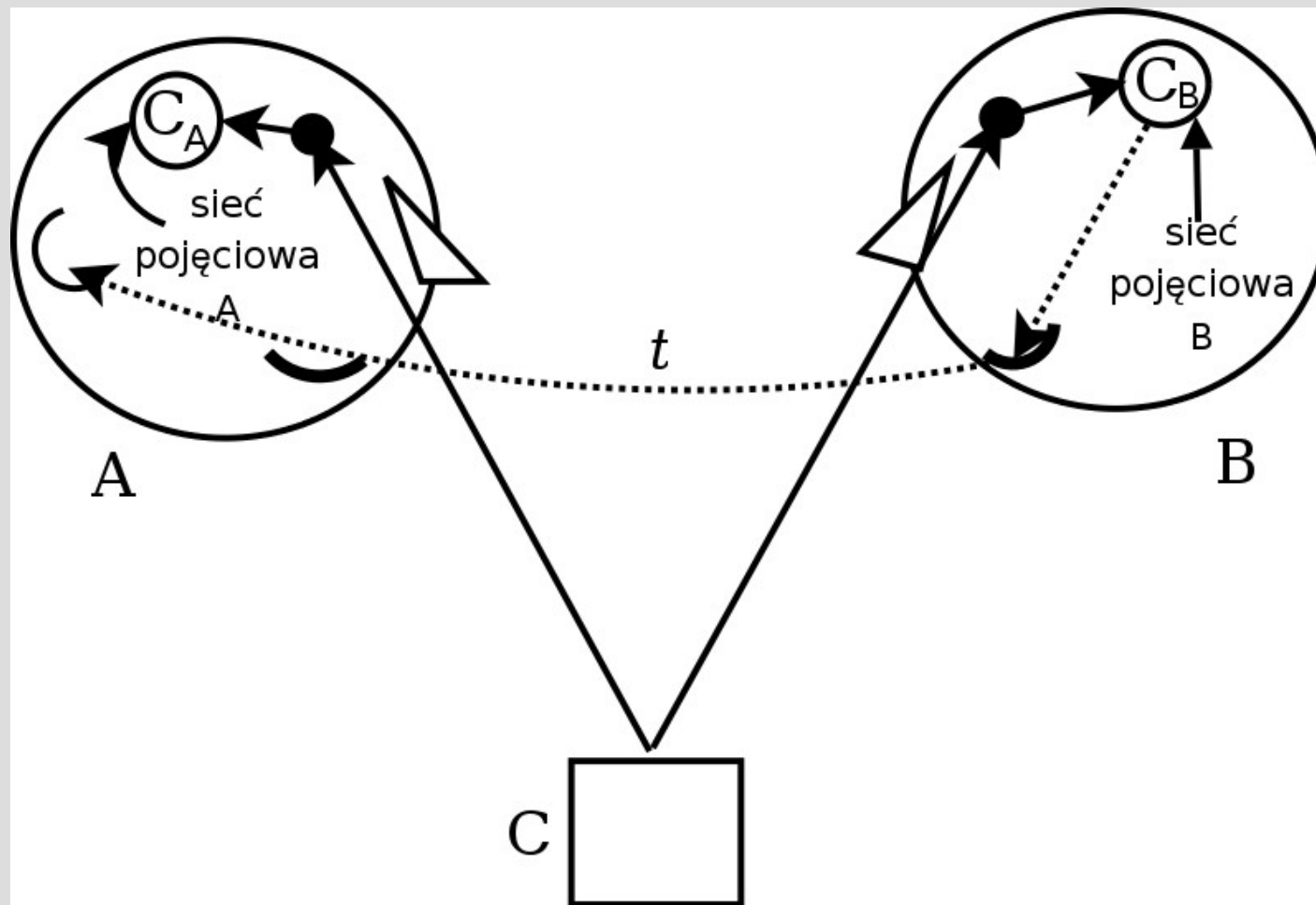
Intencjonalność

- Dennett: tylko intencjonalność pochodna jako efekt procesów ewolucji; pochodna intencjonalność może pochodzić od intencjonalności pochodnej
- Czy można “znaturalizować” intencjonalność?
- Jackendoff, Rapaport: “wpychając” świat do umysłu unikamy konieczności przywoływania intencjonalności; pojęcia nie **mają** semantyki, ale **są** semantyką

Obiektywność i błąd

- (a) Jan mówi “Spójrz na tę kaczkę”
 - (b) Ale w rzeczywistości wskazuje na gęś.
 - (c) Dzięki czemu fraza *ta kaczka* jest w stanie się odnosić?
 - (d) Czy *kaczka* z (a) wciąż odnosi się do kaczek?
- realistyczne teorie znaczenia: problemem pkty (c),
(d)
- konceptualizm: problemem (b), wymaga on
przeformułowania:
- Ale w skonceptualizowanych światach innych
obserwatorów wskazuje on na gęś.*
- Jan komunikuje swoją **konceptualizację świata**.

Problem komunikacji

Problem komunikacji

- dopasowanie 2 pojęć: opisowej charakterystyki pewnego obiektu (gęsi) i opisowej charakterystyki związanej ze słowem (*kaczka*)
- Skąd ww. pojęcia? (obserwacja, relacje z obserwacji innych; uczenie się słów, obserwacja użycia słowa przez innych)
- Jak można polegać na czyimś użyciu języka?
- Jackendoff: dostrajanie [*co-tuning*] konceptualizacji

Helen Keller w Chińskim Pokoju

- w obronie intencjonalności: argument chińskiego pokoju
- Chiński pokój – *casus* Helen Keller
 - *matpia imitacja*: czysta składnia
 - 1-szo (Keller) i 3-cioosobowy opis (Sullivan)
 - literowanie palcami i zewnętrzne obiekty: brak powiązań (czyli behawioryzm zawodzi)
 - język i świat pozalingwistyczny
 - symbole, komunikacja i myślenie
 - epizod ze studnią: *wszystko ma nazwę*
 - symbole nabierają znaczeń o ile stanowią element szerszej sieci

Syntaktyczna semantyka

...to próba odpowiedzi na pytanie w jaki sposób syntaktyka może wystarczyć do semantyki i próba przewyciężenia argumentu chińskiego pokoju Searle'a

Jak dowolny podmiot może **rozumieć** język naturalny?

William Rapaport

3 tezy:

- (1) semantyka ma wewnętrzny (psychologiczny) charakter
- (2) semantyka jest rekursywna
- (3) syntaktyczna semantyka jest metodologicznie solipsystyczna

Wewnętrzna syntaktyczna semantyka

- Podejście Morrisa i ujęcie konceptualistyczne
- O czym my mówimy?
- Internalizacja dziedziny interpretacji

Semantyka jest **rekursywna**

- funkcja dziedziny interpretacji: umożliwia zrozumienie

Rozumiemy dziedzinę:

- w kategoriach innej dziedziny
- w jej własnych kategoriach

Musi istnieć dziedzina rozumiana w swoich własnych terminach (funkcja interpretacji to automorfizm)

Syntaktyczna semantyka

- **Solipsyzm metodologiczny** [Putnam 1975, Fodor 1980]:
do zrozumienia “psychologii podmiotu poznającego nie jest potrzebna specyfikacja szczegółów świata zewnętrznego.
- wszystko, co istotne kognitywnie można badać “od wewnątrz” (internalizacja znaczeń)
- wąska (1-szo osobowa) perspektywa badań